

STORTINGET

Representantforslag 36 S

(2021–2022)

fra stortingsrepresentantene Kristoffer Robin Haug og Rauand Ismail

Dokument 8:36 S (2021–2022)

**Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Kristoffer Robin Haug og Rauand Ismail om en
kvitteringsordning ved personkontroller**

Til Stortinget

Bakgrunn

En av de viktigste oppgavene til politiet er forebyggende innsats. Det forutsetter et bevisst arbeid med omdømmebygging og tillitsfulle relasjoner med innbyggerne, og da særlig med prioriterte målgrupper.

Denne tilliten må fortjenest og tar tid å bygge opp hvis den tapes. En har på mange måter et politi i Norge som allerede er et foregangspoliti som mange land kan lære av. Dialog fremfor vold og maktbruk er noe som kjennetegner det norske politiet, og er et resultat av en kultur som er utviklet over tid, og som er forventet og verdsatt av befolkningen. Norsk politi har generelt høy tillit i befolkningen. I politiets innbyggerundersøkelse for 2020 svarer 82 prosent at de har tillit til politiet.

Samtidig besitter politiet en stor og unik makt i samfunnet. Denne makten fordrer en regelmessig og kritisk refleksjon over utøvelsen av denne makten - både ut fra legalitetsprinsippet og ut fra en analyse av hvordan maktutøvelsen kan bidra til å skape og opprettholde diskriminerende strukturer.

Et av områdene der det er særlig aktuelt å sikre gode rammer for politiets maktutøvelse, er personkontroller. Muligheten til å gjennomføre personkontroller er nødvendig for at politiet skal kunne gjennomføre sitt arbeid, men kontroll og ransakelse oppleves belastende

og stigmatiserende for de som opplever det ofte. Personkontroller må alltid være hjemlet i lov, og aldri initiert eller utløst som følge av en persons etnisitet eller andre kjennetegn.

Det er ikke tvil om at etnisk profilering forekommer i norsk politi. Dette har blant annet tidligere statsminister Erna Solberg bekreftet (Dagbladet 9. juni 2020). Fenomenet blir med jevne mellomrom drøftet både i media generelt og innad i politiets egne fagblad. Norge har fått kritikk for praksisen av både norske og utenlandske institusjoner, deriblant Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) og FN, og Diskrimineringsnemnda har konstatert at store politidistrikt, som for eksempel Trøndelag politidistrikt, har drevet etnisk profilering. Det er viktig at norske politikere er tydelige på at dette er uakseptabelt. Etnisk profilering er nedverdiggende, dehumaniserende og vil kunne rive ned de gode forutsetningene for tillitsfulle relasjoner til politiet.

I snart 30 år har Organisasjonen Mot Offentlig Diskriminering (OMOD) jobbet for en lovendring som innfører en obligatorisk kvitteringsordning for politiet ved personkontroller. En slik kvitteringsordning vil sørge for at de som opplever personkontroller som diskriminerende og usaklige, får verifiserbar dokumentasjon på når og hvor de har blitt kontrollert. Det vil styrke folks rettssikkerhet og forebygge diskriminering. En slik kvitteringsordning kan også være et viktig verktøy for politiet i deres arbeid med relasjonsbygging overfor befolkningen, og sikre trygge og tydelige rammer som også gir legitimitet til politiets arbeid.

Forslagsstillerne vil presisere at det er nærliggende å tro at de aller fleste kontroller som foretas, gjennomføres på en måte som er tilfredsstillende for alle parter og med de beste intensjoner fra politiets side. Men det er vanskelig å kontrollere de enkelte innbyggernes fortel-

linger om slike erfaringer. En kvitteringsordning vil sikre at det finnes objektiv dokumentasjon på hvor og når kontroller foretas, og at denne dokumentasjonen er tilgjengelig for den som kontrolleres. Forslagsstillerne tror dette kan redusere potensialet for konflikt.

Forslagsstillerne har merket seg at Politidirektoratet har startet et arbeid med å styrke tilliten til politiet, der en kvitteringsordning er et av tiltakene som skal vurderes. Det er positivt at dette arbeidet er igangsatt. Det er også svært positivt at byrådet i Oslo nå har gått foran og ønsker å iverksette et prøveprosjekt for en kvitteringsordning. Forslagsstillerne mener uansett at Stortinget bør vedta at en slik ordning må komme på plass.

Det er viktig at ordningen utarbeides på en måte som er praktisk og teknisk tilpasset politiets arbeid, slik

at den understøtter arbeidet uten unødig hinder, og at det tas hensyn til de funn og erfaringer som fremkommer av de kartlegginger som er igangsatt av politiet rundt dette tema.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen sørge for at det innføres en obligatorisk kvitteringsordning som sikrer at det alltid deles ut en kvittering til personer som er gjenstand for personkontroller i regi av politi og tollmyndigheter.

25. november 2021

Kristoffer Robin Haug

Rauand Ismail